

Flertallets Forslag hjemler. Jeg synes, det var godt, om man kunde vente lidt. Vi have jo nu, efter hvad man siger, ikke ret mange Dage tilbage af denne Rigsdagssamling, og jeg kan ikke se, hvorfor denne Sag nu skal stormes igennem dette og det andet Ting. Uden at stormes igennem i en Fart, uden Nedsættelse af Udvalg i det andet Ting, vil den jo ikke kunne gennemføres i denne Rigsdagsamling. Jeg kan altsaa ikke forstaa, hvorfor man ikke vil vente lidt, se Tiden an og se, hvad det bliver til. Det er jo ganske vist — det har den ærede Ordfører Ret i — en overordentlig vigtig Sag, det indrømmer jeg, men netop derfor er det ogsaa vigtigt at faa en god Ende derpaa, og det er ikke enhver Ende, der er en god Ende. Naar nu denne Affære, denne Svaren-Tiende har været — ja, jeg ved i Øjeblikket ikke ret hvor længe, men det er vel en 5—600 Aar, og den i halvfjerde Hundrede af disse Aar har været fordelt paa den samme uretfærdige Maade som nu, saa kan det ikke gøre noget, om der gaar en lille Tid endnu, inden man faar Hovedet slaaet paa Sømmet og gjort Ende paa Sagen. Naturligvis skal jeg indrømme, at, hvis der forlaa Tilbud, hvorom man maatte sige: Ja! her foreligger virkelig noget af alvorlig Betydning for Tiendehyberne, saa kunde man ikke forbyde at vente, saa maatte man gribe til straks, og tage, hvad man kunde faa. Men naar der foreligger et Forslag som dette, om hvilket jo selv de, der ere mest begejstrede derfor, ville sige, at det ikke byder Tiendehyberne noget særlig stort, saa synes jeg ikke, at der kan være nogen stor Fare ved at vente en lille Tid. Derpaa kan man være ganske sikker, at hvorledes end den ny Æra kommer til at se ud, vil enhver Finansminister og ligeledes Landsstinget til enhver Tid være villige til at tage en Lov, som giver Tiendeejerne de Begunstigelser, der gives ved denne Lov, og jeg kan derfor ikke se, at der paa nogen Maade kan være noget tabt ved at vente.

Som jeg sagde før, er det lykkeligst at finde noget, der kan anses for at være et Mellemstandspunkt mellem det Forslag, der var stillet af det ærede Medlem for Ringkøbing Amts 1ste Valgkreds (S. C. Christensen) og det foreliggende Forslag, som det oprindeligt var stillet. Det er altsaa det Standpunkt, som er udtrykt i de forskellige Ændringer, der ere stillede fra Mindretallets Side, og i de Ændringer, i hvilke Mindretallet har været enigt med Flertallet, og som altsaa i Betænkningen fremtræde som Udvalgets Ændringer. Jeg finder nu ikke nogen Grund til her at gaa ind paa disse Ændringer i alle Enkeltheder. Jeg antager

ikke, at det er nødvendigt at tage de enkelte Ændringer op og udvikle deres Betydning, thi det forekommer mig, at den fremgaar klart af Betænkningen, som den foreligger ærede Medlemmer og allerede er Dem bekendt. Jeg antager, at jeg vilde trætte Tinget, hvis jeg vilde indlade mig paa at gennemgaa alle disse Ændringer enkeltvis. Det, som er Hovedpunktet, ligger jo deri, at Mindretallets Ændringsforslag søge at bringe 2 Principper ind i Loven. Det ene er det, at der gives en Ret for Tiendehyberne til at kræve deres Tiende afløst, og det andet er det, at Statskassen yder et passende og rimeligt Bidrag til denne Afløsning. Mindretallet har ikke kunnet være enigt med Flertallet i, at det skulde være saa forkræfteligt at anvende en lille Smule Tvang i dette Forhold. Det er ikke første Gang, at der paa lignende Omraader er blevet anvendt Tvang i Love, der baade ere førte gennem Folketinget og Landsstinget og stadfæstede af Kongen. Jeg skal ganske kortelig minde om Loven om Hartkornets Udvæjning. Det var en Lov af en lignende Art som en Tjendeafsløsningslov; men den gik en anden Vej, end der her er Tale om at gaa. Der maatte det privilegerede Hartkorn finde sig i, at blive i Skattehjælp til Staten ligestillet med det upriviligerede Hartkorn mod en Erstatning, der ikke kunde siges at være særlig høj. Der betænkte man sig ikke paa at anvende nogen Tvang. Om trent ved samme Tid kom en Lov om Afløsning af Pligtarbejde af Huse, som indrømmede enhver Husmand, der var pligtig til at yde Pligtarbejde, Ret til at kræve en Afløsning. Der var ikke Tale om, at han kun maatte faa sin Arbejdspligt afløst, naar Arbejdsherren var villig til at slutte Overenskomst med ham. Endelig kan jeg heller ikke se andet, end at det ogsaa var Tvang, den Gang det i det samme Aar blev fastsat, at Tienden for et vist Tidspunkt ikke mere maatte ydes i Kærven til Tiendeejeren. Ødelse i Kærven havde Tiendeejeren Ret til, men denne Ret tog man uden videre fra ham for et vist Tidspunkt. Det maatte ogsaa siges at være Tvang. Naar man skal have en stor Sag, som har mange Sider, og hvor mangfoldige Interesser ere knyttede sammen, afgjort, er det umuligt at faa den tilfredsstillende afgjort uden Tvang. Det vilde man komme paa det rene med, hvis der blev givet Koncession paa en af de mange Jærnbaner, som vi nu have haft til Behandling i disse Dage, og der blev sagt: I maa ikke anvende Tvang, thi det er Befolkningen bleven for udviklet til. I skulde derimod appellere til Befolkningen, og der er da ikke Tvivl om, at naar